

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Til Nome kommune
v/ rådmann Bjørn Andersen

mars 2020

Tilsynsrapport

Skolemiljø og skoleeiers forsvarlige system

Nome kommune

Holla 10-årige skole

Sammendrag

Tema og formål

Temaet for dette tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø og skoleeiers forsvarlige system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller aktivitetsplikten.

Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021. Hovedpunktene i tilsynet er:

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever
- Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

og

- Skoleeiers forsvarlige system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller aktivitetsplikten

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Regelverksbrudd

Fylkesmannen har i kapitlene 2 og 3 konstatert brudd på regelverket.

Tema 1:

- Rektor sikrer ikke at alle som arbeider på skolen varsler henne dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Rektor sikrer ikke at skoleeier blir varslet i alvorlige saker
- Rektor sikrer ikke at skolen snarest undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Rektor sikrer ikke at berørte elever blir hørt og får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen

- Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen varsler henne straks ved mistanke om, eller kjennskap til, at en annen på skolen krenker en eller flere elever
- Rektor sikrer ikke en fremgangsmåte slik at alle som jobber på skolen vet at det skal varsles direkte til skoleeier straks ved mistanke om, eller kjennskap til, at en i ledelsen krenker en eller flere elever
- Rektor sikrer ikke at skolen undersøker straks, og dokumenterer i saker der ansatte krenker

- Rektor sikrer ikke at det lages en skriftlig plan når det skal settes inn tiltak i saker der en ansatt har krenket en eller flere elever
- Rektor sikrer ikke plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak når det lages en aktivitetsplan

Tema 2:

- Nome kommune innhenter ikke tilstrekkelig informasjon om skolenes praksis knyttet til aktivitetsplikten, bruker ikke innhentet informasjon om skolens praksis til å vurdere om skolen oppfyller aktivitetsplikten i opplæringsloven eller sørger for at skolen endrer praksis hvis det er nødvendig

Status for rapporten og veien videre

Kommunen kommer ikke med innsigelser, men har noen kommentarer til hovedtema «Skolens aktivitetsplikt». De skriver at rapporten er konkret og detaljert, som både bekrefter god praksis og lovkrav som ikke er oppfylt.

Skoleeier skriver i tilbakemeldingen til Fylkesmannen at de ser svakheter i det systematiske arbeidet. Skoleeier skriver at selv om de har *god oversikt over det som skjer i skolene og er i tett dialog, må det utarbeides enda tydeligere retningslinjer og kvalitetsvurderingssystem for å sikre at skolene oppfyller kravene i regelverket.*

Dette er en endelig rapport. I denne rapporten gis Nome kommune - Holla 10-årige skole en frist til å rette lovbruddene. Frist for retting er **1. juni 2020**. Dersom forholdene ikke rettes innen fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting jf. kommuneloven § 60 d.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	2
1 Innledning	5
1.1 Kort om kommunen	5
1.2 Om gjennomføringen av tilsynet	6
1.3 Status på rapport og veien videre	7
2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.....	8
Rettslige krav:	9
2.1 Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø	9
Rettslige krav:	9
2.2 Plikten til å gripe inn mot krenkelses dersom det er mulig	12
Rettslige krav:	12
2.3 Plikten til å varsle rektor.....	14
Rettslige krav:	14
2.4 Plikten til å undersøke i alle saker	16
Rettslige krav:	16
2.5 Plikten til å sette inn egnede tiltak	18
Rettslige krav:	18
2.6 Plikten til å varsle hvis en som jobber på skolen krenker elever	21
Rettslige krav:	21
2.7 Plikten til å undersøke saken straks hvis en som jobber på skolen krenker elever.....	24
Rettslige krav:	24
2.8 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak	25
Rettslige krav:	26
Rettslige krav:	27
3 Skoleeiers forsvarlige system	30
3.1 Plikten til å skaffe seg informasjon om hvordan skolen ivaretar aktivitetsplikten	30
Rettslige krav:	30
3.2 Plikten til å bruke informasjonen til å vurdere om skolen sitt arbeid samsvarer med regelverket	33
Rettslige krav:	33
3.3 Plikten til å sørge for at skolen endrer praksis hvis nødvendig	35
Rettslige krav:	35
3.4 Om skoleeiers system som helhet er forsvarlig.....	36
Rettslige krav:	36
4 Varsel om pålegg om retting	36
Regelverksbrudd:.....	36
Fylkesmannen har avdekt følgende lovbrudd:	36
Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av fristen:	37
Vedlegg.....	39

1 Innledning

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovligstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. I dette tilsynet har vi ført tilsyn med Nome kommune og Holla 10-årige skole. Temaet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, og skoleeiers forsvarlige system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller aktivitetsplikten. Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021. Hovedpunktene i tilsynet er:

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever
- Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

og

- Skoleeiers forsvarlige system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller aktivitetsplikten

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Tilsynet har også som formål å kontrollere om kommunen oppfyller kravet om å ha et forsvarlig system for å vurdere om skolene oppfyller aktivitetsplikten og for å sette inn nødvendige tiltak basert på vurderingene, og kravene når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Dersom Nome kommune og Holla 10-årige skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket. Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. Vi vil måtte behandle personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om kommunen

Nome kommune ligger i Telemark og ble etablert ved kommunesammenslåingen mellom Lunde og Holla i 1964. Kommunen ligger på vestsiden av Norsjø og består av tettstedene Ulefoss og Lunde (Kilde: Wikipedia). Kommunen har to kommunale skoler; Holla 10-årige skole på Ulefoss og Lunde 10-årige skole i Lunde. I tillegg har kommunen en friskole for elever på barnetrinnet; Helgen Montessoriskole.

Holla 10-årige skole er en barneskole og en ungdomsskole som i 2015 ble slått sammen til en administrativ enhet. Skolen har 381 elever per august 2019. Det er to separate bygg (Kilde: Om skolen, på skolens hjemmeside www.nome.kommune.no).

Skolens satsningsområder er for tiden:

- "Liv og røre"
- Fagfornyelsen
- Digital kompetanse:
- Erasmus+

Fylkesmannen i tidligere Telemark har hatt tilsyn med skolene i Nome fra 2012 -2014 med tema Skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø etter tidligere regelverk. Da fikk de tre skolene flere pålegg om å rette blant annet internkontroll og rutiner knyttet til hva de ansatte skal gjøre når de får mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord og handlinger, ansattes forståelse av hva det skal varsles om og hvorfor, hvem som skal håndtere en henstilling og fatte vedtak etter gjeldende lovverk. Fylkesmannen avsluttet tilsynet i et brev datert 04.02.2014 med en åpning for å *gjennomføre et oppfølgingstilsyn med særlig fokus på om skoleeier har sikret at skolene har endret praksis i tråd med de pålegg og korreksjonspunkt som er påpekt i tilsynet.*

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Fylkesmannen åpnet tilsyn med Nome kommune i brev av 27.06.2019. De ble pålagt å levere dokumentasjon til oss, og vi har mottatt all dokumentasjonen innen de fristene vi har satt.

Skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens aktivitetsplikt, jf. opplæringsloven § 9 A
2. Skoleeiers forsvarlige system for å vurdere om skolen oppfyller aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd

Formålet med å undersøke skolens aktivitetsplikt, er for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, og å kontrollere at de oppfyller kravene i regelverket. Det overordnede målet med det felles nasjonale tilsynet er å kontrollere om kommunen eller fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4, 9 A-5, 9 A-8, 9 A-9 og § 13-10.

Vi har ikke sett på hvordan kommunen/skolen oppfyller andre krav i regelverket. I denne rapporten presenterer vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner.

Vi vil som en forklaring videre si litt om rektor/skolen og skoleeier sine plikter:

Rektor skal sikre og sørge for

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir

skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis. Hvis skolen ikke har hatt saker der det har vært nødvendig å bruke fremgangsmåten, skal vi undersøke om rektor har gjort det som er nødvendig for at fremgangsmåten vil bli fulgt, når skolen får en slik sak.

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi fremgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger fremgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast fremgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis. Eksempel: «Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?»

For at et skoleeiers system skal være forsvarlig, må det være egnet til å avdekke forhold som er i strid med opplæringsloven og sikre at det blir satt i gang nødvendige og egnede tiltak for å oppfylle aktivitetsplikten. Skoleeier må ha kunnskap om hvilke krav opplæringsloven stiller til skolen. Skoleeier står fritt til å utforme systemet slik at det er tilpasset lokale forhold, men for at det skal være forsvarlig må systemet kunne avdekke og rette opp brudd på regelverket innen rimelig tid.

1.3 Status på rapport og veien videre

Våre vurderinger i denne rapporten baserer seg i hovedsak på opplysninger som kommer frem i:

- innsendt dokumentasjon (se oversikt i vedlegg)
- informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre
- svar sendt i RefLex (utdanningsdirektoratets digitale egenrevalueringsplattform)
- informasjon fra skolens nettsted

- intervjuene med lærere fra 1. - 4. trinn, 5. - 7. trinn og fra 8. - 10. trinn, assistenter, rådgiver, leder SFO, spesialpedagogisk koordinator, miljøterapeut, mellomledere/inspektører, rektor og oppvekstsjef

Kommunen kommer ikke med innsigelser, men har noen kommentarer til hovedtema «Skolens aktivitetsplikt». De skriver at rapporten er konkret og detaljert, som både bekrefter god praksis og lovkrav som ikke er oppfylt.

Kommunen ved oppvekstsjef Tone Amundsen sendte en tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport datert 5.02.2020. På sluttmøtet 27.01.2020 svarte vi opp Punkt 2.1. Fylkesmannen refererte i rapporten til «6 innsendte saker», selv om skolen sendte inn «8 aktivitetsplaner». To av planene omhandlet samme elev, derfor omtalte vi det som «6 innsendte saker». Dette ble avklart i sluttmøtet.

Kommunen presiserer at foresatte får aktivitetsplanen tilsendt etter at den er gjennomgått med elev og foresatte. Vi har endret dette i rapporten. Kommunen skriver at de har flere spørsmål som gjelder aktivitetsplikten som de skal jobbe videre med.

Skoleeier skriver i tilbakemeldingen til Fylkesmannen at de ser svakheter i det systematiske arbeidet. Skoleeier skriver at selv om de har *god oversikt over det som skjer i skolene og er i tett dialog, må det utarbeides enda tydeligere retningslinjer og kvalitetsvurderingssystem for å sikre at skolene oppfyller kravene i regelverket.*

Dette er en endelig rapport. I denne rapporten gis Nome kommune - Holla 10-årige skole en frist til å rette lovbruddene. Frist for retting er **1. juni 2020**. Dersom forholdene ikke rettes innen rettefristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting jf. kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel IV. Se side 36.

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring, jf. opplæringslova § 9 A-2.

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, jf. opplæringslova § 9 A-3, første ledd.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvar for at dette blir gjort, jf. opplæringslova § 9 A-3, andre ledd.

Skolen skal sørge for at involverte elever blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid, jf. opplæringslova § 9 A-4, femte ledd.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse*
- b) kva tiltak skolen har planlagt*
- c) når tiltaka skal gjennomførast*
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) når tiltaka skal evaluerast*

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd, jf. opplæringslova § 9 A-4, fjerde ledd, sjette ledd og sjuande ledd.

Rettslige krav:

Aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4, og består av fem delplikter: Følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. I tillegg er det krav i bestemmelsen om at involverte elever skal blir hørt og at hva som er best for elevene skal være et grunnleggende hensyn.

Pliktene til å følge med, gripe inn og varsle, er plikter som gjelder for alle som arbeider på skolen. Disse pliktene er individuelle plikter for den enkelte som arbeider på skolen, knyttet til at de regelmessig oppholder seg på skolen, SFO eller leksehjelpordningen.

I det følgende vil vi behandle hver delplikt for seg.

2.1 Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg, jf. opplæringslova § 9 A-4, første ledd

Rettslige krav:

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. De som jobber på skolen skal følge spesielt godt med på ekstra sårbare elever. Skolen må innhente informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Det skal dokumenteres hvordan det følges med.

Fylkesmannens undersøkelser

Sikrer rektor plikten til å følge med på alle elever

Rektor skriver i RefLex og bekrefter i intervju at hun har gjennomgått kapittel 9 A er for de ansatte på planleggingsdager i oppstarten på skoleåret. Rektor skriver videre i RefLex at det er den ansattes plikt og etterstrebes både individuelt, på team og i plenum å følge med på den enkelte. Hun skriver at skolen etterspør følge med plikten i møte med elever og henvendelser fra

foresatte. Hun bruker i tillegg e-post og alle ansatte har en egen posthulle til informasjon. Alle pedagogene møter på mandagsmøtene. På onsdager er det møteplikt etter stillingsstørrelse. Ansatte i SFO har egne møter hver uke der innholdet er mye om daglig drift. Inspektør på barnetrinnet har i tillegg til den felles informasjonen som er gitt på planleggingsdagen, hatt gjennomgang av lovverket for ansatte på SFO på andre møter. I tillegg skriver rektor at i forbindelse med Læringsmiljøprosjektet på trinn 9 våren 2019, har det vært stort fokus på blant annet reaktiv og proaktiv aggresjon. Rektor skriver videre at Skolens Innsatsteam mot Mobbing (SIM-gruppen) har hatt stort fokus på dette og får en egen skolering som videre i personalet. Dette bekrefter ansatte både i RefLex og i intervju.

I RefLex skriver ansatte og rektor ja på spørsmålet om de tar utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse. Dette bekreftes også i intervjuer.

Rektor sier i intervjuet at hun er kjent med at ansatte på SFO ikke alltid har vært på planleggingsdagene og på de nevnte møtene. Rektor sier at hun har en forventning til at de som ikke får være med på planleggingsdager eller møter, setter seg inn i den informasjonen som er gitt. Hun vet også at SFO strever med bemanning av tilsyn med enkeltbarn. Skolen har lagt til rette for en fast samarbeidstid mellom kontaktlærere fra 1. - 4. trinn og assistentene på SFO på morgenen. Dersom det er behov for å gi informasjon om enkeltelever, kommer lærerne over til SFO for å overføre den. I intervjuet med inspektørene kom det frem at i år var ikke ansatte på SFO med på skolens planleggingsdager siden SFO var åpen. De forteller at alle ansatte på skolen har fått den samme informasjonen, men ikke samtidig.

Rektor henviser i sitt svar i RefLex til Infoheftet om lovverket «Et trygt og godt skolemiljø for alle elever på Holla 10-årige skole». Heretter kalt TGS. Fra side 33 til side 38 er det beskrevet hvordan hele skolen har foretatt en sårbarhetsanalyse; *Hvilke situasjoner er sårbare? Hvem skal vi følge med på? Hva skal vi se etter/følge opp? Hvordan skal vi følge med?* I tillegg har skolen sett på *Sårbare situasjoner og Forebyggende tiltak*. Ansatte skriver i RefLex at de kjenner til denne informasjonen i TGS og har hatt temaet på flere kursdager, gjennomført en sårbarhetsanalyse og kurs i regi av Læringsmiljøsenenteret. Ansatte bekrefter i RefLex at de har stort fokus på å følge med, og at de bruker sårbarhetsanalysen. Kontaktlærerne har timeplanfestede elevsamtaler.

Ansatte skriver at de ønsker å følge med på at eleven har et trygt og godt skolemiljø, og at de gjør det med bakgrunn i å følge aktivitetsplikten og ha sårbarhetsanalysen i fokus. I tillegg nevner de at hjem-skolesamarbeid er en viktig faktor. En ansattgruppe skriver at de følger med så godt de klarer, og at det handler om både ressurser og evne til å se. De viser til en god delingskultur på team og personalmøter, særlig rundt elever som kan være sårbare.

Rektor skriver i RefLex at skolens inspeksjonsplaner styrker tilsyn og støtte av sårbare elever i lek og samhandling. Ansatte bekrefter dette, og at de følger ekstra godt med på elever som har en aktivitetsplan, selv om de skriver at ikke alle er helt informert om elevsaker og atferd. Ansatte skriver at på grunn av manglende ressurser, kan det i noen situasjoner være vanskelig å gjennomføre tiltakene som hadde vært riktige i situasjonen. Ansatte som arbeider i SFO sier i intervjuet at de følger med på elevene, men at de ofte kan mangle ressurser til å ivareta denne

plikten. De har etterspurt informasjon og mulighet for en faglig utvikling. De sier også at de har få møteplasser med de andre ansatte på skolen.

I intervju av ansatte sier en gruppe at skoleområdet er stort og uoversiktlig. Derfor er uteområdet delt i ulike soner med øvre og nedre plan. Det er for eksempel en egen vakt ved bussen og ved ballbingen. Vinterstid blir ballbingen ofte stengt og da er vakten i akebakken eller begge steder, siden de ligger nær hverandre. Ellers følger de som har inspeksjon med på de områdene som det er flest elever. I SFO-tiden har området der elevene oppholder seg blitt avgrenset, for å få en oversikt. Andre ansatte sier i intervjuet at de får informasjon om særskilte elever som de skal følge med på. På trinnmøtene får de kjennskap til elever med aktivitetsplaner. Lærerne bruker gule vester når de har inspeksjon. De voksne som er på enkeltelever bruker ikke alltid gul vest av hensyn til eleven. Hvis det er sykdom blant lærerne, blir det satt inn en annen person så langt det er mulig, men dette er et punkt som flere mener kan være sårbart når de mangler vikar.

I RefLex skriver både rektor og ansatte at skolen gjennomfører Spekter to ganger i året. Spekter er Utdanningsdirektoratets undersøkelse om skolemiljø. Ut fra undersøkelsen utarbeides det sosiogram og refleksjon. Skolen gjennomfører elevundersøkelsen, svarer på UngData, gjennomfører timeplanfestede elevsamtaler og utviklingssamtaler høst og vår. Dette bekreftes i intervju. Ansatte sier videre at det hender at en må ha flere elevsamtaler med noen elever.

I RefLex skriver rektor at lærerne skriver logg fra elevsamtaler. Sosiogram og refleksjon rundt resultatene blir skriftliggjort og arkivert hos ledelsen. I tillegg skriver rektor at elevundersøkelsen blir fulgt opp med drøfting i team og det blir laget en skriftlig tilbakemelding til skolens ledelse. Dette blir bekreftet av de ansatte i RefLex og i intervju. En gruppe ansatte sier i intervjuet at rektor ikke etterspør informasjon fra samtaler, men at de har en egen bok eller Excel-ark som de noterer i.

Rektor sier i intervjuet at det ikke er en enhetlig rutine på dokumentasjon av hvordan de ansatte følger med. Hun er kjent med at noen bruker gule lapper, loggbok eller for eksempel notisbok som SFO nettopp har innført. Ansatte i SFO bekrefter dette.

Innsendte saker:

I de seks innsendte sakene kan vi lese at alle ansatte har fått informasjon om hendelsen. I noen av sakene har skolen vært tett på elever som er sårbare og kjenner til utfordringer, samspill mellom elever og i klassen.

Fylkesmannens vurderinger

Skolen har jobbet med følge-med plikten i flere sammenhenger for å få den kompetansen som en trenger. De har planer for inspeksjon og hvor de skal følge med. Skolen følger opp ulike undersøkelser og data om hvordan elevene har det. Skolen har jobbet med hvilke sårbarheter som elever kan ha og hvilke steder og situasjoner som kan være risikoutsatt ved skolen. De ansatte tar utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse.

Rektor er kjent med at de ansatte dokumenterer på ulike måter.

Alle ansattgrupper har ikke vært like mye involvert i arbeidet med skolemiljø. Slik Fylkesmannen vurderer det, er andre ansattgrupper ikke like mye involvert og ivaretatt, slik at de er godt nok kjent med lovverket. Dette kan være en svakhet selv om skolen totalt sett har et system som ivaretar kravet.

Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer at alle som arbeider på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare.

Lovkravet er oppfylt.

2.2 Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg, jf. oppl. § 9 A-4, første ledd.

Rettslige krav:

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det skal dokumenteres hvordan det gripes inn.

Fylkesmannens undersøkelser

Sørger rektor for plikten til å gripe inn

Rektor skriver i RefLex at de forholder seg til oppvekstsjefens prosedyrebeskrivelse i TGS side 21 om å gripe inn mot krenkelser. Hun refererer også til skolens regler og nulltoleransepunkter. I tillegg skriver hun at det er viktig å ivareta begge parter og at det skal gripes inn på en lovlig og ikke-krenkende måte. Rektor skriver i RefLex at for særskilte situasjoner gjelder retten til nødverge og viser til straffelovens §§ 47 og 48.

Rektor skriver videre i RefLex om det alltid gripes inn, at alle ansatt på skolen er orientert gjennom informasjon fra ledelsen. Denne informasjonen står i TGS og den er blitt gitt ved oppstart av skoleåret. Hun skriver at det er en forutsetning at alle kan identifisere denne typer handlinger og har tilstrekkelig innsikt i sosialt samspill, gruppedynamikk, kunnskap om ulike aggresjonstyper, kunnskap om elevers sårbarheter med flere. Skolen ser at dette kan være vanskelig for ikke-pedagogisk personale eller voksne som ikke kjenner skolen tilstrekkelig. Ikke-pedagogisk personale bekrefter dette i intervju ved å si at de har fått lite informasjon og veiledning om hvordan det kan eller skal gripes inn. Noe som har ført til en usikker praksis. Rektor skriver videre i RefLex at skolen er avhengig av at elever og foreldre deler informasjon de har om det som skjer i skolen, i skolens randsoner og fritid som kan komme til å påvirke elevens rett til trygt og godt skolemiljø.

Ansatte svarer i RefLex at de kjenner til aktivitetsplikten som ble informert om i starten på skoleåret og TGS med prosedyrebeskrivelse, samt skolens regler som har spesiell vekt på nulltoleransepunkter. Andre ansatte svarer at de griper inn når de får greie på disse situasjonene.

Rektor svarer i RefLex at en inngripen alltid skal drøftes med ledelsen og dokumenteres med skriftlig varsel. De ansatte bekrefter dette i RefLex. En gruppe ansatte skriver at de loggfører mindre hendelser som for eksempel konflikter som har blitt løst. Hvis det ikke har blitt løst, har en dokumentert hendelsen og da skrives det et varsel som det skal arbeides videre med. Dette bekreftes av ansatte i intervju.

I intervju med rektor sier hun at det ikke er en fast fremgangsmåte om hvordan de skal gripe inn, men det er en praksis som har gått seg litt til. De ansatte sier at de har en lav terskel for å gripe inn. De forteller at de har hatt dette oppe på planleggingsdager og at det er omtalt i heftet TGS. Noen forteller om at de går inn i for eksempel uenigheter og krangel i ballbingen, før det går for langt. Andre forteller at om de ser at noe ikke ser helt OK ut, så etterspør de om det var greit eller ikke. Det kommer også frem at det kan være observasjoner av elever i forkant før det gripes inn, eller at de voksne går bort og prater med elevene for å høre om hvordan de har det.

Innsendte saker:

I tre av de seks sakene kommer det frem at lærere har grepet inn under en hendelse. I en av sakene er det grepet inn i en konfliktsituasjon i klasserommet.

Fylkesmannens vurdering:

Skolen dokumenterer i ulik grad hvordan de har grepet inn. Skolen ser at dette kan være vanskelig for ikke-pedagogisk personale eller voksne som ikke kjenner skolen tilstrekkelig. Fylkesmannen vurderer at skolen ikke har ivaretatt alle ansatte til å være trygge i rollen på å gripe inn. Dette kan være en svakhet selv om Fylkesmannen ikke har grunn til å tro at det ikke gripes inn.

Fylkesmannen vurderer samlet ut fra skriftlige dokumentasjon, egenvurdering i RefLex og informasjon gitt i intervjuene, at de ansatte kjenner til plikten å gripe inn og at de gjør det.

Fylkesmannens konklusjon:

Rektor sørger for at alle som arbeider på skolen griper inn mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig,

Lovkravet er oppfylt.

2.3 Plikten til å varsle rektor

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle, jf. opplæringslova § 9 A-4, andre ledd.

Rettslige krav:

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. De som jobber på skolen, skal gi eleven beskjed om at de kommer til å varsle rektor om saken, med mindre dette hindrer at de kan varsle rektor raskt nok. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak.

Skolen skal dokumentere hvordan det varsles.

Fylkesmannens undersøkelser:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler

Fylkesmannen har bedt om å få tilsendt en oversikt over alle varslene som er skrevet i skoleåret 2018/2019. Det er 27 varsler fra barnetrinnet og 25 varsler fra ungdomstrinnet. For høsten 2019 per 4.11. har barnetrinnet hatt 17 varsler og ungdomstrinnet fire varsler. Antall varsler totalt for skoleåret 2018/19 og høsten 2019 er 73 varsler. Innholdet i de 73 varslene er blant annet utestengelse, slag, spark, stygge ord, slåssing, trusler, rasisme, krenkende ord, utseende, krenkelse på bussen, m.m. Blant de 73 varslene har vi bedt om seks tilfeldig utvalgte varsler der det har vært behov for å lage en plan med tiltak etter aktivitetsplikten.

Rektor skriver i RefLex at skolens ledelse ved rektor eller inspektør alltid blir kontaktet. Hvis det er en direkte henvendelse fra elever eller foreldre, er det ledelsen som skriver varselet. De ansatte bekrefter dette i RefLex. Alle varslingene skal videre fra inspektøren til rektor.

Ansatte sier i intervju at de varsler dersom det er en 9 A-sak. Dersom en elev føler seg krenket der og da eller over tid, er det en 9 A-sak. Da bruker de varslingsskjemaet. Noen ansatte sier at rektor og kontaktlærer får denne varslingen samtidig, mens andre er litt usikre på det. De forteller videre i intervjuet at terskelen for å varsle skal være lav, uten at det er blitt definert hvor raskt enkelte saker skal varsles. Tidligere var det en praksis at kontaktlærer skulle varsles først. Nå er det rett til rektor med kopi til kontaktlærer. På barnetrinnet blir varselet som oftest levert rett til inspektøren på barnetrinnet.

Noen ansatte vet at det er et varslingsskjema, men som de ikke har brukt. De kjenner til plikten sin, men sier at de mangler nok opplæring til å bruke det. Det er lett å bli litt blind og ikke varsle

nok. En snakker mye om temaet på skolen og om hvordan en skal agere, men det er en redsel for å miste en relasjon eller posisjon hos elevene hvis en varsler. De sier heller ifra til kontaktlærer om mistanken sin, eller at det har skjedd en episode som de ser det bør skrives et varsel på. Noen ansatte sier også at de bruker skjemaet og at et varsel ikke automatisk fører til en aktivitetsplan, men at undersøkelsen vil vise om det er nødvendig.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier

Rektor skriver i RefLex at i TGS side 20 blir det presisert viktigheten av rask behandling når mobbing avdekkes. For øvrig skriver hun «så raskt som mulig». Hun skriver videre at det mangler en beskrivelse av frister i skolens dokumenter, men at ut fra skriftlige varsler som blir gitt til skoleledelsen, så blir det varslet raskt. Rektor sier i intervjuet at hun har inntrykk av at det blir varslet så raskt som saken tilsier. Hun og inspektør på barnetrinnet har hatt et felles ansvar om å følge opp varslingsene.

En gruppe ansatte skriver i RefLex at de varsler rektor straks om en elev utsettes for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og/eller trakassering. En annen gruppe ansatte henviser også til TGS s. 20 «Aktivitetsplikten i praksis» og «Skjerpet aktivitetsplikt».

På spørsmål om hvor raskt det skal varsles, svarer ansatte i intervju at de varsler så raskt det er mulig ut fra situasjonen, men det er få saker der en må slippe alt en har i hendene. De venter som regel til slutten av dagen. Inspektørene henviser blant annet til planen i TGS og at det eventuelt kan varsles neste dag. Andre ansatte er usikre på hvor raskt det skal varsles, men oppfatter at det er med en gang.

Varsler rektor skoleeier

Rektor sier i intervjuet at i alvorlige tilfeller kontakter hun skoleeier. Det kan være en telefon eller e-post som blir etterfulgt av et møte.

Innsendte saker:

I alle de seks sakene vi har hatt tilgang på er rektor eller inspektør varslet. Det er et spenn i tid på åtte dager fra hendelsen oppsto til når varslingskjemaet er utfylt. Et par av varslene er det ikke utfylt varslingskjema ved ny hendelse. I to av sakene er det varslet på gjentakende seksuell trakassering. Det fremkommer ikke i dokumentasjonen at skoleeier er blitt varslet om disse sakene.

Fylkesmannens vurdering

Ut fra mengden av varsler som skolen har sendt en oversikt over, vurderer Fylkesmannen at det varsles ved mange hendelser. Det er flere ansatte som sier at de mangler kompetanse i hvordan de skal bruke skjemaet, og ber derfor andre om å fylle det ut. Skolen og kommunen bruker litt ulike skjemaer for varslings selv om det er laget et felles skjema for kommunen. Det skjemaet som skolen henviser mest til som felles skjema er krevende å fylle ut, og har ført til at flere ansatte spør andre om å fylle det ut.

I en av de innsendte sakene er det blitt varslet fem dager etter hendelsen. Denne forsinkelsen er begrunnet med at det har vært travle dager. I en annen sak er det gått åtte dager fra varslingen til at skjemaet er blitt utfylt. Disse forsinkelsene vil være et hinder for tempo og fremgang i sakene. Rektor forteller om både telefonkontakt, e-poster og møter med skoleeier, men ut fra de vanskelige sakene som vi kjenner til, fremkommer det ingen dokumentasjon på at skoleeier er blitt varslet.

Fylkesmannen vurderer at rektor ikke har sikret eller følger opp at alle utfører plikten til å varsle, både ved mistanke og kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Rektor har ikke sikret at de ansatte kjenner til plikten til hvor raskt ut fra de ulike sakene det skal varsles.

Fylkesmannens konklusjon:

Rektor sikrer ikke at alle som arbeider på skolen varsler henne dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor sikrer ikke at skoleeier blir varslet i alvorlige saker.

Lovkravet er ikke oppfylt.

2.4 Plikten til å undersøke i alle saker

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka, jf. opplæringslova § 9 A-4, tredje ledd.

Rettslige krav:

Skolen skal undersøke saken nærmere så snart som mulig etter at rektor har fått varsel. En elev som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Det må innhentes nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Skolen skal dokumentere hvordan saken undersøkes.

Fylkesmannens undersøkelse:

Sikrer rektor at skolen undersøker

Varslingskjema- felles mal for Nomeskolen inneholder hvem som saken gjelder, hvem som er involvert, klassetrinn, hvem som informerte om hendelsen, om saken (sted, dato og klokkeslett, type krenkelse, generell utrygghet) og en beskrivelse av forholdet eller episoden, hvordan det er grepet inn, undersøkt og hvem som er hørt i saken. Skolen snakker med både elever og foreldre når de undersøker – i beskrivelse av forholdet eller episoden. Side to på skjemaet har dato for

utfylling og underskrifter. Rektor har en vurdering til slutt om retten til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt eller om det skal lages en aktivitetsplan.

Rektor skriver i RefLex at kvaliteten på undersøkelsene har vært varierende. Det har tatt tid å finne gode former for og rutiner for å undersøke. Hun skriver videre at et møte med Fylkesmannen våren 2019 tydeliggjorde ulike metoder for å undersøke, og viser til TGS side 39. Metodene for å undersøke er gjort rede for i skoleledelsens informasjon til ansatte i kapittel 9 A før skolestart 2019.

En gruppe ansatte skriver i RefLex at de følger aktivitetsplikten og bruker elevsamtaler, observasjoner og lignende som er gjort rede for i skoleledelsens informasjon til ansatte ved skolestart. En annen gruppe skriver at det store fokuset på kapittel 9 A har gjort skolen skjerpet, og at de har forbedret metodene for undersøkelser og belysning av sakene. En tredje gruppe skriver at de er pliktige til å undersøke, og viser til side 39 i TGS om «Metoder for undersøkelser».

Rektor skriver i RefLex at skolen dokumenterer undersøkelsene ved å stille spørsmålet «Hvordan er saken undersøkt» i varslingsskjemaet. Videre skriver hun at skolens arbeid i forbindelse med tilsynet har avdekket tydelige mangler på dokumentasjon og rutiner for hvordan denne plikten skal ivaretas. Skolen er i gang med å prøve ut en mulighet for loggføring på sikkert område i skolens Visma-system. Når dette er avklart, kan det bli laget egnede rutinebeskrivelser. Ansatte bekrefter i RefLex at de dokumenterer ved å benytte varslingsskjema. I tillegg skriver to av gruppene at de dokumenterer ved bruk av logg, elevsamtaler og observasjoner.

Om undersøkelsen alltid finner frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for opplevelsen og hva som kan påvirke hvordan eleven har det, svarer rektor i RefLex at skolen har beskrevet mål for undersøkelse i TGS side 11 og side 39. I denne rutinen skriver rektor at de beskriver hvilke metoder som kan være egnet.

Rektor svarer videre i RefLex at på skolens varslingsskjema i TGS side 22 etterspørres elevens stemme i punktet om undersøkelse. Hun fortsetter med å skrive at så langt det er mulig og naturlig hører de elevens stemme, mens de i noen tilfeller kan være naturlig og viktig at elevens stemme blir hørt gjennom foresatte. Ansatte bekrefter denne opplysningen i RefLex. En gruppe svarer i tillegg at alle får mulighet til å uttale seg.

Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest

Rektor skriver i RefLex at valg av metoder vil påvirke tidsbruk i undersøkelsesfasen, men at de menneskelige ressursene ikke skal være til hinder for hurtig undersøkelse der dette er mulig og viser til TGS. De ansatte svarer i RefLex at skolen har en plikt til å undersøke og at de undersøker saken snarest. Flere grupper svarer at de undersøker så snart som mulig, så fort man har anledning for å få frem riktig og viktig informasjon og henviser til side 11 og side 39 i TGS.

To av gruppene svarer ja om undersøkelsen alltid får frem fakta, bakgrunn og hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet sitt. De har etter beste evne et mål om å undersøke hva som ligger bak en hendelse. De skriver at de har metoder som samtaler, Spekter-undersøkelser,

analysemodellen, systematiske og usystematiske observasjoner. De viser til side 11 i TGS der lærerne skal undersøke slik at saken blir belyst på best mulig måte. Det skal være elevens subjektive opplevelse og de skal ikke fremskaffe bevis. En tredje gruppe svarer nei på spørsmålet, og at man ikke alltid kan være sikker på om alle snakker sant eller om all informasjon eller fakta kommer på bordet.

Innsendte saker:

I en av sakene fremkommer det ikke noen dokumentasjon på at saken er undersøkt. Det har vært noen samtaler med elev og foresatte. I tillegg har ansatte snakket sammen. Det blir registrert en ny hendelse ca. 2 måneder etter den første hendelsen. I fire saker har det vært samtaler med involverte parter, foreldre og ansatte. I to av sakene fremkommer det at skolen har benyttet Spekter som er en ikke-anonym spørreundersøkelse.

Fylkesmannens vurdering:

Fylkesmannen vurderer ut fra innsendt dokumentasjon og intervjuer at det blir undersøkt i fem av de seks sakene. Undersøkelsen som blir foretatt blir beskrevet på varslingsskjemaet. På bakgrunn av de seks sakene vi har hatt tilgang på, tar det kan ta litt tid fra varselet kommer og til saken blir undersøkt. Fylkesmannen vurderer at den undersøkelsen som er beskrevet på varslingsskjemaet ikke må erstatte den undersøkelsen som skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet, som vil være grunnlaget for valg av tiltak. Fylkesmannen vurderer at ikke det blir undersøkt så raskt som saken tilsier.

Fylkesmannens konklusjon:

Skolen undersøker i de fleste saker ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor sikrer ikke at berørte elever får uttale seg. Rektor sikrer ikke at saken blir undersøkt snarest. Disse delene av lovkravet er dermed ikke oppfylt.

Lovkravet er ikke oppfylt.

2.5 Plikten til å sette inn egnede tiltak

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova § 9 A-4, fjerde ledd. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid, jf. opplæringslova § 9 A-4, femte ledd.

Rettslige krav:

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Skolen skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Skolen må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Skolen må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Skolen må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av den i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Fylkesmannens undersøkelse

Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak

Rektor og ansatte svarer ja i RefLex på spørsmål om skolen alltid setter inn tiltak der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. En aktivitetsplan skal foreligge senest innen 14 dager etter det er slått fast at elevens rett er brutt. Videre svarer rektor ja på om tiltakene alltid er tilpasset saken, og ansatte bekrefter dette i sine svar. Tiltakene lages i samarbeid med kontaktlærer/team der elevens stemme er blitt hørt. Rektor svarer videre at de i arbeidet har fokus på målbare, realistiske og gjennomførbare mål, både individuelle og kollektive. Både rektor og ansatte svarer i RefLex at det er fokus på om det skal være kort- eller langsiktige mål. I arbeidet med tiltak svarer rektor at de søker informasjon og kunnskap fra Læringsmiljøsentret, RVTS og Trygghetssirkelen, og at tverrfaglig samarbeid med PPT og helsesykepleier også bidrar til gode tiltak.

På spørsmål om hvordan skolen går frem for å fastsette egnede tiltak, svarer rektor i intervju at man prøver å høre med eleven hva som kan være lurt å gjøre. Ikke alle forslag kan imøtekommes, slik som å fjerne en lærer, men klassebytte har blitt gjennomført. Det hender også at tiltak blir basert på kunnskap om og forhold rundt eleven. Andre i skoleledelsen svarer i intervju at man snakker jevnlig med foresatte og elever, og at en konkret og riktig problembeskrivelse er avgjørende for å lage egnede tiltak. Ansatte svarer i intervju at i arbeidet med å fastsette egnede tiltak, er det teamet som kjenner eleven og elevens utfordringer som setter opp planen, og det blir gjort en vurdering av hva som er hensiktsmessig og hva som er til elevens beste.

Innsendte saker

Dokumentasjonen viser at det i halvparten av elevsakene blir referert til samtaler mellom skolen og helsesykepleier/foresatte/PPT, der tiltak er blitt drøftet. Resten av elevsakene har ikke dokumentert hvordan man har kommet frem til tiltakene.

Øvrig dokumentasjon

I TGS står det at valg av tiltak skal vurderes ut ifra de undersøkelsene som er gjort og hvilken konklusjon man er kommet frem til, og at tiltak må skreddersys den konkrete saken. Videre står det i presentasjonen av skolemiljø på planleggingsdagen, at kontaktlærere og team må sette seg inn i klassens sosiale dynamikk og tørre å bryte inn i hierarkier og negativ dynamikk, for å lage egnede tiltak.

Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen

På spørsmål i RefLex om eleven alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, svarer rektor ja og at foresatte også kan uttale seg på vegne av eleven, avhengig av alder, sårbarhet, type krenkelser eller utrygghet. Noen ansatte svarer i RefLex at det er aldersbetinget, og med tanke på barnets modningsnivå, er det ikke alltid slik at barnet får uttale seg. Barnet kan bli hørt gjennom elevsamtaler, læreren eller foresatte.

I intervju svarer rektor at hun har snakket med lærerne om at eleven skal få uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, og at hun har tiltro til at de vil det beste for sine elever. Andre i skoleledelsen svarer at sårbarheter ved en elev kan gjøre det umulig å la en elev uttale seg om aktivitetsplanen, men at man må være i dialog med foresatte om innholdet. Ansatte svarer i intervju at dersom elevene er veldig små, trekkes foresatte inn for å være med i samtalen. Er elevene litt eldre blir det en samtale eller diskusjon ut ifra elevens ønske. Ansatte sier til Fylkesmannen at de ikke kan se at det er forhold som gjør det umulig for eleven å uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.

Innsendte saker

I tre av seks elevsaker har eleven fått uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. I de resterende tre elevsakene er det ikke dokumentert at eleven har fått uttale seg.

Øvrig dokumentasjon

TGS beskriver elevens rett til å bli hørt, men ikke i tilknytning til innholdet i aktivitetsplanen. I kommunens felles mal for aktivitetsplanen, og i presentasjonen av skolemiljø på planleggingsdagen, blir det ikke opplyst om elevens rett til å uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.

Fylkesmannens vurdering

Det fremgår av barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Barn som er i stand til å danne egne synspunkter har rett til fritt å uttale seg i alle forhold som gjelder barnet. Forarbeidene til opplæringsloven § 9 A-4, femte ledd, slår fast at eleven har rett til å bli hørt og at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Hvilke barn som skal høres og hvordan, beror på saken og barnets alder og modenhet. Det er imidlertid ingen nedre grense for retten til å bli hørt. Forutsetningen for at et barn skal få uttale seg er ifølge barnekonvensjonen barnets evne til å danne egne synspunkter. Alle vurderinger av om et barn skal få uttale seg skal derfor ta utgangspunkt i dette.

Fylkesmannen ser i innsendt dokumentasjon at skolen vurderer elevens alder, modenhet og sårbarhet når de skal bestemme om eleven skal høres direkte om deres syn på innholdet i aktivitetsplanen. Elevens alder, modenhet og sårbarhet alene skal ikke danne grunnlag for skolens vurdering av om barnet får uttale seg, men må vurderes ut ifra barnets evne til å danne egne synspunkter. Det skal svært mye til for at en elev ikke skal kunne uttale seg. Det kommer ikke frem i intervju eller annen dokumentasjonen hvordan skolen vurderer om en elev er gammel nok, modent nok, eller for sårbar til å uttale seg, og om skolen vurderer hva som er til barnets beste. Det er Fylkesmannens vurdering at elever ved skolen ikke alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, selv om de kan ha evnen til det.

Fylkesmannen ser av intervjuene og dokumentasjonen at skolen samarbeider med foresatte og kompetente fagmiljøer om utarbeidelse av tiltakene i aktivitetsplanene. Dette er dokumentert i halvparten av elevsakene som Fylkesmannen har mottatt. Videre ser vi at det i stor grad er samsvar i opplysningene fra rektor og øvrige ansatte om hvordan tiltak blir til. Vi ser også samsvar mellom tiltak og problemformulering i et flertall av elevsakene som vi har mottatt.

Fylkesmannens konklusjon

Skolen oppfylder plikten til å sette inn egnede tiltak. Skolen har ikke fremvist at alle elever får en mulighet til å bli hørt om innholdet i aktivitetsplanen. Denne delen av lovkravet er dermed ikke oppfylt.

Lovkravet er ikke oppfylt.

2.6 Plikten til å varsle hvis en som jobber på skolen krenker elever

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga på skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks, jf. opplæringslova § 9 A-5.

Rettslige krav:

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever. Rektor skal varsle skoleeieren straks. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal skoleeieren få varsel istedenfor rektor. Skolen skal dokumentere hvordan det blir varslet.

Hva som er å krenke, skal tolkes vidt. Det kan være direkte krenkelser, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er

uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at plikten til å varsle inntreffer. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Fylkesmannens undersøkelse

Sikrer rektor at alle som arbeider på skolen straks varsler rektor eventuelt skoleeier

Rektor og ansatte svarer ja i RefLex på spørsmål om de som jobber på skolen er kjent med at de skal varsle rektor straks ved mistanke om at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. Det vises til TGS og til informasjon til ansatte ved skolestart. Rektor svarer ja på om hun varsler skoleeier straks ved slike tilfeller. Rektor og ansatte svarer imidlertid nei på spørsmål om de ansatte er gjort kjent med at de skal varsle direkte til skoleeier dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen. Rektor begrunner svaret med at informasjon om dette mangler i oppvekstsjefens prosedyrebeskrivelse.

Videre svarer rektor ja på om hun har bestemt hvordan det skal varsles og at det skal varsles straks, og at informasjon om dette er gjort kjent i TGS. Rektor svarer også ja på spørsmål om skolen dokumenterer tilfeller der en som jobber på skolen varsler ved mistanke om at en annen som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, men at dokumentasjonskravet ikke er tydeliggjort i skolens prosedyrebeskrivelser. Videre svarer rektor at eleven ikke alltid får beskjed om at rektor vil bli varslet om saken, og begrunner svaret med at dette kommer an på sakens kompleksitet og hensyn til personvern, men at foresatte alltid blir trygget på at saken vil bli tatt tak i. Ansatte svarer at elever som er blitt krenket, så fort det lar seg gjøre, får beskjed om at saken varsles til rektor.

I intervju svarer rektor og ansatte at de som jobber på skolen er gjort kjent med at de skal varsle henne ved mistanke om at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. Informasjon om dette finnes på et lysbilde som er gjennomgått på planleggingsdagen. Det skal brukes samme skjema som ved annen varsling. Eleven får vite at rektor har blitt varslet om saken. I intervju ble Fylkesmannen gjort kjent med to varsler på ansatte.

På spørsmål om rektor har bestemt en fast fremgangsmåte for varsling direkte til skoleeier, svarer noen ansatte i intervju at det står lite om dette i rutinene, men at de ville ha varslet oppvekstsjefen straks, eller i løpet av dagen.

Innsendte saker

Fylkesmannen fikk ettersendt to varsler om ansatte på skolen som har krenket en eller flere elever. Varslene dokumenterer ikke når opplysningene om krenkelser ble mottatt. Rektor har lagt ved vedlegg til hvert av varslene. Vedleggene ble skrevet som dokumentasjon til dette tilsynet. I det ene vedlegget går det frem at den som varslet mottok opplysninger om krenkelser over lengre tid om samme ansatt. I det andre vedlegget går det frem at varselet ble sendt til rektor dagen etter opplysningene ble mottatt. Rektor informerer i vedleggene om at oppvekstsjef ble varslet i begge sakene. Informasjonen i vedleggene kan tyde på at rektor varslet oppvekstsjef

samme dag eller dagen etter at hun mottok varslene. Skolen har ikke dokumentert hvordan den har varslet skoleeier før rektor skrev vedlegg som dokumentasjon til Fylkesmannen.

Øvrig dokumentasjon

Fylkesmannen har også mottatt oversikt over varsler om skolemiljø i løpet av skoleåret 2018/2019 og høsten 2019. Oversikten viser ikke om noen av varslene gjelder ansatte. I TGS står det at ansatte ved skolen skal varsle rektor ved mistanke om at en annen ansatt utsetter en elev for krenking, og at rektor varsler skoleeier. TGS nevner imidlertid ikke varsling direkte til skoleeier dersom det er mistanke om at en i ledelsen krenker elever. Presentasjonen av skolemiljø på planleggingsdagen har et lysbilde hvor det står at alle som arbeider på skolen har et individuelt ansvar for å varsle rektor eller skoleeier. Lysbildet nevner ikke at skoleeier skal varsles direkte dersom det er en i ledelsen som krenker en eller flere elever.

Fylkesmannens vurdering

Rektor skal ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan alle som arbeider på skolen straks kan varsle rektor, eventuelt skoleeier, i saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen krenker en eller flere elever. Rektor skal følge opp at de som arbeider på skolen følger fremgangsmåten.

På bakgrunn av svar i RefLex og intervjuer, vurderer Fylkesmannen at de som jobber på skolen kjenner til varslingsplikten når ansatte krenker, men er usikre på om de skal bruke felles varslings skjema. I de to varslene Fylkesmannen har mottatt, ble felles skjema brukt.

Det foreligger en skjerpet aktivitetsplikt i saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. I det ene varselet ble opplysninger om krenkelsener mottatt over lengre tid, før varsel ble sendt til rektor. Kravet i slike saker er at det skal varsles straks.

Fylkesmannen vurderer på bakgrunn av rektors eget utsagn, at hun ikke har sikret at alle som jobber på skolen varsler skoleeier direkte dersom det er mistanke om at en i ledelsen krenker. Dette bekreftes også av svar fra ansatte i RefLex og intervju.

Vi vurderer at rektor har ikke vist til en fast fremgangsmåte i slike varslingsaker, og at hun heller ikke følger det tilstrekkelig opp.

Fylkesmannens konklusjon

Skolen har ikke sikret at alle som jobber på skolen varsler rektor straks ved mistanke om, eller kjennskap til, at en annen på skolen krenker en eller flere elever. Skolen har ikke en kjent fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen vet når og hvordan de skal varsle direkte til skoleeier straks ved mistanke om, eller kjennskap til, at en i ledelsen krenker en eller flere elever.

Lovkravet er ikke oppfylt.

2.7 Plikten til å undersøke saken straks hvis en som jobber på skolen krenker elever

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga på skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks, jf. opplæringslova § 9A-5.

Rettslige krav:

Skolen må undersøke hva som har skjedd. Skolen skal dokumentere hvordan den undersøker saken.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen, har krenket elever, må skolen undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må skolen vurdere hvilke tiltak den skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Fylkesmannens undersøkelse

I RefLex svarer både rektor og ansatte ja på spørsmål om skolen alltid undersøker saken ved mistanke om at en som jobber på skolen, har krenket elever. Rektor viser til TGS, og for å belyse saken snakker man med den ansatte som har krenket. Rektor svarer ja på spørsmål om undersøkelsen alltid får frem fakta om situasjonen og elevens opplevelse av skolemiljøet, mens noen ansatte svarer nei fordi man ikke kan være sikker på om alt som sies er sant eller om alt kommer frem. På spørsmål om involverte elever alltid blir hørt, svarer rektor og ansatte ja. Rektor svarer at elevens stemme blir hørt så langt det er mulig og naturlig, men at det i noen tilfeller kan være naturlig og viktig at elevens stemme blir hørt gjennom foresatte. Rektor viser også til varslingsskjemaet som etterspør elevens stemme. Både rektor og ansatte svarer i RefLex at skolen dokumenterer hvordan det blir undersøkt. Rektor har samtaler med og observasjoner av den ansatte.

I intervju svarer rektor ja på spørsmål om hun har bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal undersøke, og utdyper at skolen informerer og snakker med den ansatte samme dag. Det blir gjennomført to observasjoner av den ansatte i klassen, med egenrefleksjon fra den ansatte mellom observasjonene.

Innsendte saker

Fylkesmannen fikk ettersendt to varsler om ansatte på skolen som har krenket en eller flere elever. Rektor har lagt ved vedlegg til hvert av varslene. Vedleggene ble skrevet som

dokumentasjon til dette tilsynet. I vedleggene skriver rektor at skolen har undersøkt med den ansatte det gjelder i hver sak. I det ene vedlegget opplyser rektor at den som varslet om saken mottok opplysninger fra eleven/ene direkte. I det andre vedlegget opplyser rektor at hun undersøkte med eleven eller elevene en måned etter hun mottok varselet. Skolen har ikke dokumentert hvordan varslene er undersøkt før rektor skrev vedlegg som dokumentasjon til Fylkesmannen.

Øvrig dokumentasjon

Det er ikke beskrevet i TGS eller i presentasjonen av skolemiljø på planleggingsdagen, hvordan skolen skal undersøke saker der en som jobber på skolen, eller en i ledelsen, er mistenkt for å ha krenket en eller flere elever.

Fylkesmannens vurdering

I begge varslene Fylkesmannen har mottatt finner vi at skolen har vært raskt ute med å snakke med den ansatte. I det ene varselet var det en ansatt som mottok opplysninger om krenkelser direkte fra eleven eller elevene det gjaldt. I det andre varselet har skolen ikke undersøkt straks med eleven eller elevene etter opplysninger ble mottatt fra foresatte. Kravet er at det skal undersøkes straks.

Fylkesmannens konklusjon

Rektor har ikke sikret at saken undersøkes straks i saker der ansatte krenker. Rektor har ikke dokumentert hvordan det er undersøkt.

Lovkravet er ikke oppfylt.

2.8 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova § 9 A-4, fjerde ledd..

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid, jf. opplæringslova § 9 A-4, femte ledd.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- f) kva problem tiltaka skal løyse*
- g) kva tiltak skolen har planlagt*
- h) når tiltaka skal gjennomførast*
- i) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- j) når tiltaka skal evaluerast*

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd,

jf. opplæringslova § 9 A-4, fjerde ledd, sjette ledd og sjuende ledd

Rettslige krav:

Plikten til å utarbeide en skriftlig plan

Skolen skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når skolen skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når skolen skal evaluere tiltakene. Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Fylkesmannens undersøkelse

Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene

Rektor og ansatte svarer ja i RefLex på om skolen lager en skriftlig plan som inneholder minimumskravet, og viser til TGS. Rektor og ansatte svarer også ja på om eleven og foreldrene får planen hvis de ber om det.

I intervju svarer rektor og flere av de ansatte at det alltid blir laget en plan i saker der en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Andre ansatte svarer at det lages en aktivitetsplan hvis saken er alvorlig nok, men at det har vært tilfeller der planen har blitt laget for sent.

Rektor forteller i intervju at det ikke ble laget aktivitetsplaner i varslene som gjaldt ansatte som krenker en eller flere elever. Et av varslene var blitt mottatt noen uker forut for tilsynet. Fylkesmannen informerte rektor under intervjuet om plikten til å lage en aktivitetsplan også i skolemiljøsaker som omfatter ansatte.

Innsendte saker

I alle de seks elevsakene vi har mottatt er det laget aktivitetsplaner. De fleste og nyeste planene er fra malen som gjelder for kommunen. Malen for aktivitetsplanen finner vi i TGS. Malen er delt inn i tre hovedområder: «Bakgrunn for aktivitetsplan», «Aktivitetsplan», og «Evaluering av tiltak», og inneholder alle minimumskriteriene. I tillegg inneholder malen utfyllingsområder for hva som er gjort i de ulike delpliktene, tid for dialogmøter og evalueringsmøter, og bakgrunn for saken.

En gjennomgang av aktivitetsplanene viser at planene i halvparten av sakene inneholder tid for gjennomføring av tiltakene. De fleste av disse planene avviker fra felles mal for kommunen. Aktivitetsplaner som mangler opplysninger om når tiltakene skal iverksettes, følger felles mal for kommunen. Fylkesmannen har ikke mottatt aktivitetsplan i noen av varslene som omhandler ansatte som krenker.

I fire av elevsakene har foresatte vært i møter om tiltakene i planen. I de to andre elevsakene har skolen snakket med foresatte om tiltakene i en telefonsamtale. I en av sakene deltok eleven i møte om tiltakene, og i en annen sak snakket skolen med eleven om tiltakene i en samtale.

Fylkesmannens vurdering

Rektor skal ha bestemt en fast fremgangsmåte for når det skal lages en skriftlig aktivitetsplan, og hun skal følge opp at de som jobber på skolen følger fremgangsmåten. Kommunen har laget en felles mal for aktivitetsplanen som skolen skal følge.

Fylkesmannen vurderer at skolen behandler skolemiljøsaker forskjellig når det gjelder å lage en aktivitetsplan i saker der det settes inn tiltak. I saker der elever er blitt krenket av andre elever er det laget aktivitetsplaner, mens i saker der elever er blitt krenket av en som jobber på skolen, er det ikke laget aktivitetsplaner. Kravet i opplæringsloven § 9 A-4 er at det skal lages en aktivitetsplan når det settes i gang tiltak i en sak. I varselet der en ansatt har krenket en eller flere elever skriver rektor i vedlegget at saken ble avsluttet etter to måneder. Fylkesmannen kan likevel se i innsendt dokumentasjon at det ble iverksatt tiltak mer enn tre måneder etter rektor mottok varslet. Det ble ikke laget en aktivitetsplan i denne saken. I det nyeste varselet på at ansatte krenker, ble det iverksatt tiltak umiddelbart uten at det ble laget en aktivitetsplan. Det går frem av dokumentasjonen at tiltak ikke er avsluttet i denne saken.

I halvparten av elevsakene mangler det opplysninger om når tiltak skal gjennomføres. I sakene der tid for gjennomføring av tiltak er angitt, er det i de resterende to sakene høsten 2019 brukt en mal som avviker fra malen som er felles for kommunen. Det er Fylkesmannens vurdering at rektor ikke følger opp det som er bestemt.

Fylkesmannen kan ikke se av dokumentasjonen at foresatte eller elev har fått selve planen, men et i et flertall av sakene har det vært avholdt møter om planen med foresatte til stede. På bakgrunn av denne dokumentasjonen, og opplysninger i intervju, vurderer Fylkesmannen at foresatte får aktivitetsplanen hvis de ber om det.

Fylkesmannens konklusjon

Skolen lager en skriftlig plan i saker der elever krenker elever, og foresatte får planen. ~~hvis de ber om det.~~ Tid for gjennomføring mangler i mange planer. Skolen lager ikke en skriftlig plan når det skal settes inn tiltak i saker der en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. Rektor følger ikke tilstrekkelig opp det som er bestemt når det skal lages aktivitetsplaner.

Lovkravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav:

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltakene

Skolen må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må skolen dokumentere at den gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må skolen skaffe seg tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Skolen må vurdere hvordan tiltakene har virket. Skolen må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at skolen forlenger tiltak som virker. Skolen skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Skolen skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelse

Følger rektor opp at tiltak gjennomføres

I RefLex svarer rektor og ansatte ja på om skolen alltid gjennomfører tiltakene slik de står beskrevet i aktivitetsplanen. Evalueringsdialogen skal ivareta behov for justering av tiltakene og involvere foresatte. Videre svarer rektor og noen ansatte nei på om skolen dokumenterer at tiltakene er gjennomført i tråd med planen, og rektor skriver at forberedelsene til dette tilsynet viste at dokumentasjon ikke har vært tilstrekkelig. Ansatte svarer imidlertid at gjennomføringen enten dokumenteres i planen underveis, eller noteres i referat fra evalueringsmøter.

Rektor svarer i intervju at hun i evalueringsmøtene sikrer at tiltakene er gjennomført slik de står i planen. Noen lærere svarer at de har samtaler med inspektør om hvordan tiltakene er gjennomført, og at inspektøren så snakker med rektor. Andre ansatte svarer i intervju at det er snakket om tiltak som ikke fungerer, og så er disse blitt justert.

I halvparten av elevsakene vi har mottatt er det dokumentert i møterefelat eller i selve aktivitetsplanen, at rektor eller inspektør har deltatt i ulike sammenhenger der aktivitetsplanen er blitt gjennomgått. I den andre halvparten av sakene er dette ikke dokumentert at rektor eller noen andre i ledelsen har deltatt i møter om aktivitetsplanen.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltak har virket

Rektor svarer ja i RefLex på spørsmål om eleven alltid blir spurt om hvordan tiltakene har virket, og at dette skjer så langt det er mulig. Noen ganger kan det være naturlig og viktig at elevens stemme høres gjennom foresatte. På spørsmål om skolen alltid innhenter nødvendig informasjon om hvordan tiltakene har virket svarer rektor ja, og at den innhentes fra foresatte, kontaktlærer, tilhørende team og eventuelt samarbeidende instanser. Informasjon blir innhentet fra eleven selv der dette er naturlig. Ansatte svarer ja på begge spørsmålene og bekrefter ellers det rektor har svart.

I intervjuet svarer rektor at man må ha foresatte og eleven med på laget for å avslutte en plan. Av og til vil en aktivitetsplan ikke bli avsluttet selv om eleven har det bra, fordi foresatte enda ikke er trygge, noe skolen mener vil smitte over på eleven. Ansatte svarer i intervju at planen kan avsluttes når eleven opplever en større trygghet og inkludering. Noen av de ansatte svarer at dersom tiltak ikke fungerer, kommer dette frem i evalueringen, og at det er logisk med en jevnlig undersøkelse av at ting er avsluttet og ikke oppstår på nytt. Andre ansatte svarer at man snakker med eleven med utgangspunkt i aktivitetsplanen, og så med foresatte.

Dokumentasjonen Fylkesmannen har mottatt viser at aktivitetsplanene har et punkt om vurdering av tiltakene, men at virkningen av tiltakene ikke er beskrevet i et flertall av disse planene. Eksempler på dette er «Tiltaket er egnet og fungerer bra» eller «Vi avslutter mål og tiltak for eleven». Et flertall av sakene og aktivitetsplanene har ikke dokumentert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, eller om eleven har ønsker om tiltak videre.

Sørger rektor for at tiltakene blir tilpasset

I RefLex svarer rektor og ansatte ja på at tiltakene alltid tilpasses og at planene lages i tett samarbeid mellom kontaktlærer, team, ledelsen og eleven. Det er fokus på målbare, realistiske og gjennomførbare mål, og hvilke av disse som skal være kort- eller langsiktige.

I et flertall av elevsakene Fylkesmannen har mottatt, går det ikke frem av verken gjennom referater fra møter eller i de utfylte aktivitetsplanene om eller hvordan tiltakene er tilpasset. Det er heller ikke dokumentert at eleven har fått uttale seg om sitt syn på eller ønske om tiltak.

Plikten til å informere om klageadgang

På spørsmål i RefLex om skolen informerer elever og foresatte om at de kan melde saken til Fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, svarer rektor ja. Hun viser til at det står om dette i TGS der det henvises til loverket, og informasjon om retten til å melde saken til Fylkesmannen er hengt opp på skolen. Ansatte svarer også ja på dette, og skriver at foresatte får beskjed på foreldremøte og elevene får informasjon når ledelsen kommer rundt og forteller om dette i klassene.

I intervju svarer de ansatte at foresatte får TGS-heftet og at informasjonen er tatt opp i FAU. Ledelsen informerer også om dette på foreldremøter. Andre ansatte bekrefter i intervju det rektor og ansatte har svart.

I TGS finner Fylkesmannen følgende informasjonen på side 3: «Dersom skolen ikke reagerer raskt og riktig, skal elevene enkelt kunne få saken prøvd hos Fylkesmannen og skoleeier kan få dagbøter». På side 4 står det at «Elever og foreldre har klagerett i mobbesaker (§9 A-6)». Videre på side 5 står det at «Skolen har plikt til å informere elever og foreldre om hvilke rettigheter de har etter kapittel 9 A (§ 9 A-9)». På skolens hjemmeside er det flere linker under fanen «Læringsmiljø». En av linkene fører til TGS-heftet. En annen link leder til Fylkesmannens hjemmeside med informasjon om muligheten til å melde saken sin til Fylkesmannen.

Fylkesmannens vurdering

Rektor har anledning til å delegere oppfølgingen til andre, men er ansvarlig for at tiltakene gjennomføres slik de står i planen. Av dokumentasjonen ser Fylkesmannen at rektor i noen saker følger opp at tiltakene er gjennomført ved at rektor selv eller en annen i ledelsen har deltatt i evalueringsmøter. I andre saker er det ikke dokumentert at rektor har fulgt opp at tiltakene er gjennomført. Rektor selv slår fast at skolens dokumentasjon på om tiltakene er gjennomført ikke er god nok.

Rektor og ansatte gir samstemte opplysninger om at de innhenter informasjon om hvordan tiltakene har virket, at tiltakene tilpasses den enkelte saken, og at de i den prosessen også snakker med eleven. Fylkesmannen kan derimot i et flertall av sakene ikke se at det er dokumentert hvordan tiltakene har virket. Det er videre ikke dokumentert hvordan tiltak er tilpasset etter hvordan de har virket, eller etter hva eleven selv kan fortelle. Aktivitetsplanene har avsatt et område der dette kan dokumenteres.

Fylkesmannen finner at informasjonen som skolen gir om å kunne melde en sak er tilstrekkelig.

Fylkesmannens konklusjon

Skolen har oppfylt plikten til å informere om når saken kan meldes til Fylkesmannen. Skolen sikrer ikke at de følger opp og dokumenterer at tiltak gjennomføres slik de står i aktivitetsplanen, innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltak har virket og at tiltak tilpasses den enkelte saken.

Lovkravet er ikke oppfylt

3 Skoleeiers forsvarlige system

[Opplæringslova § 13-10 andre ledd](#) og [barnekonvensjonen artikkel 12](#).

Kommunen må sørge for å ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.

3.1 Plikten til å skaffe seg informasjon om hvordan skolen ivaretar aktivitetsplikten

Rettslige krav:

Kravet til et forsvarlig system innebærer at skoleeier må innhente informasjon om hvordan skolene ivaretar aktivitetsplikten.

Informasjonen skoleeier innhenter må være relevant og tilstrekkelig til å kunne gi skoleeier et riktig bilde av hva som er skolens praksis. For å få et riktig bilde er det som regel nødvendig at skoleeier baserer seg på informasjon fra flere kilder. Skoleeier skal alltid innhente informasjon om elevenes synspunkter, jf. barnekonvensjonen artikkel 12.

For at systemet skal være forsvarlig, må skoleeier innhente og vurdere informasjon om skolens praksis jevnlig. Samtidig må systemet være fleksibelt, slik at skoleeier har anledning til å innhente og vurdere informasjon når risikoen tilsier det. Hva som er ofte nok og hvor inngående skoleeier må undersøke skolens praksis, vil variere ut fra skoleeiers kjennskap til skolene. Sannsynligheten for brudd på regelverket og hvor alvorlige konsekvenser det kan ha for elevene,

har også betydning for hvor ofte og inngående skoleeier må undersøke skolens praksis. Hvis brudd på regelverket kan foregå over lang tid uten å bli avdekket, er ikke systemet forsvarlig.

Fylkesmannens undersøkelser

Plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak

Både rektor og skoleeier har svart ja i RefLex på at skoleeier innhenter informasjon om hvordan skolen ivaretar plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. Rektor og oppvekstsjef viser til at § 9 A-4 er fast tema på rektormøter. Oppvekstsjef deltar på enkelte møter med elev, foresatt og skolen. Rektor viser til skolens ordensreglement og til prosedyre for aktivitetsplikten fra oppvekstsjefen.

Rektor og skoleeier viser i RefLex til at skolen har egne rutiner for oppfølging av arbeidet. Rektor viser til TGS, under «Prosedyrebeskrivelse for aktivitetsplikten i Nomeskolen». Skoleeier viser i RefLex til «System for tilsyn og kontroll i Nome 2015, oppdatert august 2019» og at hun også deltar i enkelte møter med elev og foresatte sammen med skolen.

Rektor svarer i intervju at skoleeier systematisk etterspør antall saker gjennom rektormøtene, men at rektormøtene har blitt holdt sjeldnere enn hver 14. dag fra høsten 2019. Skoleeier svarer derimot i intervju at hun ikke etterspør antall saker systematisk, men at hun får informasjon om saker i rektormøtene der rektorene skal rapportere. Videre svarer oppvekstsjef at det ikke foreligger et system for rapportering, og at det må lages et system for tilsyn og kontroll. Når det gjelder informasjon om manglende kompetanse om regelverket hos ansatte, svarer hun at hun må være trygg på at skoleledelsen vet hva som ligger i lovverket og at hun stoler på at hun får melding fra rektor.

«System for tilsyn og kontroll ved Nomeskolen fra 2015, oppdatert august 2019», er ifølge skoleeier ikke tatt i bruk i hennes tilsetningsperiode.

Rektor sier i intervju at skoleeier får informasjon gjennom rektormøter, gjennom infohefter fra skolemiljø, referat fra skolemiljøutvalg, sjekklister for skolemiljø hver mai, samt gjennom dialog i enkeltsaker. Rektor viser til at kapittel 9 A er fast tema på rektormøter. På rektormøtene gis det en oversikt over aktivitetsplaner. Skoleeier er inne i alle saker der ansatt krenker. Rektor informere på møtene om utvikling i sakene. Oppvekstsjef vil ifølge rektor fange opp lovbrudd gjennom samtaler og på rektormøtene.

På spørsmål om oppvekstsjefen har tatt opp 9 A saker med rektor, svarer rektor i intervju at det kan hende, uten at hun husker det. Saker som er hos Fylkesmannen, har rektor drøftet med oppvekstsjefen. Oppvekstsjefen bekrefter at hun får tilsendt aktivitetsplaner i saker som er meldt til Fylkesmannen.

Både rektor og skoleeier har videre svart ja i RefLex på at skoleeier innhenter informasjon om hvordan skolene ivaretar alle delpliktene dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever. Rektor skriver i RefLex at prosedyrebeskrivelsene i TGS ikke er gode nok, men at det er god dialog mellom skoleeier og rektor slik at informasjon går umiddelbart til oppvekstsjefen når rektor mottar varsel om ansatte som krenker elever. Rektor skriver videre i RefLex at § 9 A-5 er

tydelig i «System for tilsyn og kontroll ved Nomeskolen 2015, oppdatert august 2019», men at dette dokumentet ikke er like kjent for ansatte. Rektor skriver videre at ansatte er informert fra skoleledelsen angående plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever. Dette ble gjort ved skoleledelsens informasjon til ansatte ved skolestart høst 2018 og høst 2019.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Både rektor og skoleeier har svart ja i RefLex at skoleeier innhenter informasjon om hvordan skolene ivaretar plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.

Begge har i RefLex vist til TGS. Rektor skriver i RefLex at aktivitetsplaner som skolen jobber med per dato er tema på alle rektormøter, og at det i enkelte aktivitetsplaner er en tettere dialog mellom rektor og oppvekstsjef. Det vises videre til at rektor og oppvekstsjefen har formelle og uformelle møter, samt jevnlig telefonkontakt.

Rektor har svart ja på spørsmålet i RefLex om skoleeier innhenter informasjon om hvordan elevene opplever at skolene ivaretar aktivitetsplikten. Rektor skriver i RefLex at oppvekstsjefen er opptatt av elevens stemme, og at skolen hører eleven så langt det er mulig i møtepunktet mellom elever og foresatte. Ifølge rektor er det i noen settinger naturlig at foresatte er elevens stemme. Rektor skriver i RefLex at skolen har et elevråd på ungdomstrinnet, og et elevråd på barnetrinnet, som skolen rapporterer til oppvekstsjefen om.

Rektor skriver i RefLex at etter UngData undersøkelsen ble det gjennomført «Workshop» på ungdomstrinnet. Dette arbeidet resulterte i en «Trivselsplakat» som henger godt synlig på skolen. Resultatene fra Elevundersøkelsen drøftes i kollegiet, og oppvekstsjefen kan få utskrift av drøftingen. Skolen har tatt i bruk Spekter med etterfølgende elevsamtaler og sosiogram. Videre viser rektor til at Nomeskolen også har et samarbeid med Læringsmiljøsenteret i Stavanger og treffpunkt med mobbeombudet i Telemark. Hver høst er skoleledelsen ute i klassene for å sette fokus på kapittel 9 A. Læringsmiljø skal også være tema på alle klasseråd og i hvert møte i elevrådene.

Skoleeier svarer i RefLex at hun ikke har direkte kontakt med elevene. Skoleeier forventer at kontakten ivaretas på skolenivå, men hun ser at det kan være et aktuelt tema å ha på rektormøter videre fremover. Skoleeier skriver i RefLex at der hun har deltatt i møter på skolen, har hun lagt som en forutsetning at eleven det gjelder deltar i møtet sammen med foresatte.

Skoleeier sier i intervju at hun ikke har faste rutiner for å sjekke hvordan elevene opplever at skolen ivaretar aktivitetsplikten. Videre sier hun at et fast møtepunkt med elevråd ville være ideelt, men at det er en balansegang angående hvordan hun skal få tid til det. Hun sier at de kildene hun har er rektors beskrivelse av utfordringer og hennes dialog med elevrådet, som ikke er jevnlig. Ifølge skoleeier etterspør hun om rektor ivaretar elevstemmen.

Ut fra innsendt dokumentasjon fremgår det at skolemiljøsaker er fast tema på rektormøtene. Av referatene ser vi at skoleeier blir informert om status på antall aktivitetsplaner og varslinger.

I skolens årshjul for arbeid med et trygt og godt skolemiljø står det at aktivitetsplikten og skolens rutiner ifølge kapittel 9 A skal informeres om på skolens planleggingsdager ved skolestart. Skolens ordensreglement er gjengitt i TGS og er vedtatt i skolens miljøutvalg (SMU) 17.09.2019. Ordensreglementet inneholder blant annet en beskrivelse av skolens nulltoleranse for mobbing og andre krenkende handlinger.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen skal vurdere om informasjonen som skoleeier skaffer seg er relevant og tilstrekkelig for at skoleeier kan vurdere skolens regeletterlevelse og praksis. For at systemet skal være forsvarlig, må skoleeier jevnlig innhente og vurdere informasjon om skolens praksis

Det er et krav at skoleeier skal ha informasjon om elevenes synspunkter på hvordan skolen ivaretar aktivitetsplikten, hvordan skolen jobber for å fremme et trygt og godt skolemiljø og hvordan skolen ivaretar plikten til å informere og involvere elever.

Fylkesmannen kan ikke se av innsendt dokumentasjon at skoleeier har rutiner som gir en oversikt over hvilke opplysninger som skal innhentes. Fylkesmannen ser at skoleeier har flere informasjonskilder som det refereres til i egenvurdering og intervju. Ut ifra skoleeieres svar i intervju vurderer Fylkesmannen at skoleeier ikke har et system for jevnlig innhenting av informasjon fra de ulike kildene om hvordan skolen oppfyller aktivitetsplikten. Per i dag må oppvekstsjef stole på at hun får informasjon om skolens praksis fra rektor.

Det går frem av oppvekstsjefens svar i intervju at hun ikke jevnlig innhenter informasjon om hvordan elevene opplever at skolen ivaretar aktivitetsplikten, og at rektor er hennes eneste kilde til denne informasjonen. Ut ifra dette vurderer Fylkesmannen at informasjonen oppvekstsjefen får, ikke er tilstrekkelig.

Det er Fylkesmannens vurdering at skoleeiers manglende system for jevnlig innhenting av informasjon fra flere kilder, ikke gir relevant og tilstrekkelig informasjon om skolens håndtering av aktivitetsplikten.

3.2 Plikten til å bruke informasjonen til å vurdere om skolen sitt arbeid samsvarer med regelverket

Rettslige krav:

Skoleeier må bruke informasjonen de har innhentet om skolens praksis til å vurdere om skolene oppfyller kravene i regelverket. For å kunne vurdere dette må skoleeier ha en overordnet kjennskap til hvilke krav som følger av regelverket og hva som skal til for å oppfylle dem.

Fylkesmannens undersøkelser

I RefLex svarer skoleeier ja på spørsmålet om hun har kjennskap til de ulike delene av aktivitetsplikten og hva som skal til for å oppfylle dem. Skoleeier svarer videre ja på spørsmålet i

RefLex om skoleeier bruker den informasjonen de har om skolens praksis til å vurdere om skolene oppfyller aktivitetsplikten.

På spørsmålet i RefLex om systemet er slik at det avdekker forhold som er i strid med regelverket, svarer skoleeier ja. Hun skriver at systemet kan gjøres enda tydeligere, og konkretiseres enda bedre, gjennom kontroll og tilsyn. I intervju svarer skoleeier at «System for tilsyn og kontroll ved Nomeskolen, rutiner fra 2015, oppdatert august 2019» ikke er tatt i bruk. Skoleeier sier videre i intervju at det må lages et nytt system for tilsyn og kontroll. Hun sier at det er en utfordring å være tett på rektorene, og at rutinene må være enda bedre. Skoleeier sier videre at på bakgrunn av vedtak fra Fylkesmannen ser hun at skolens aktivitetsplaner ikke har vært gode nok. Ut fra dette sier hun at kommunen må styrke kompetansen om regelverket internt.

Rektor svarer i intervju av lovbrudd vil fanges opp gjennom samtaler med skoleeier, og at skoleeier har mye kunnskap om skolens daglige arbeid gjennom hyppige rektormøter. Skoleeier har tett og løpende dialog med rektor og har vært inne i konkrete saker.

Det fremgår av innsendt dokumentasjon at TGS inneholder prosedyrebeskrivelse for aktivitetsplikten og maler til felles bruk for skolene i kommunen. I tilstandsrapporten som skoleeier utarbeider, er resultat av elevundersøkelsen omtalt og skoleeiers egenvurdering beskrevet.

Fylkesmannens vurdering

For å kunne vurdere om skolen oppfyller aktivitetsplikten må skoleeier ha en riktig forståelse av kravene. Skoleeier må ha en overordnet kjennskap til hva som følger av aktivitetsplikten og hva som skal til for å oppfylle den.

TGS inneholder prosedyrebeskrivelse for aktivitetsplikten og maler til felles bruk for skolene i kommunen. Fylkesmannen har ingen informasjon som tilsier at ikke skoleeier har riktig forståelse av lovverket, selv om skoleeier i sin prosedyrebeskrivelse ikke har fått klart nok frem hvordan de ansatte skal varsle når en ansatt eller en i ledelsen krenker.

Fylkesmannen har konkludert med at skoleeier ikke innhenter relevant og tilstrekkelig informasjon om hvordan skolen ivaretar aktivitetsplikten og at skolen ikke lager aktivitetsplaner i saker der ansatte krenker. Fylkesmannen kan derfor ikke se at skoleeier har avdekket disse bruddene.

Vi finner ikke dokumentasjon eller annen informasjon som tilsier hvordan skoleeier tenker å bruke den informasjonen som er innhentet. Vi kan derfor ikke konkludere med at skoleeier bruker innhentet informasjon til å vurdere om skolens arbeid er i samsvar med regelverket.

3.3 Plikten til å sørge for at skolen endrer praksis hvis nødvendig

Rettslige krav:

Hvis skoleeier har avdekket at skolens praksis ikke er i samsvar med regelverket, må skoleeier sørge for at skolene endrer praksis. For at systemet skal være forsvarlig, må skoleeier være kjent med hva som er passende rettetiltak og være i stand til å gjennomføre disse tiltakene. Samtidig må systemet være fleksibelt, slik at skoleeier kan tilpasse hvordan den følger opp skolene ut fra risiko. Hva som skal til for at arbeidet med rettetiltak skal være forsvarlig, vil variere ut fra skoleeiers kjennskap til skolene. Hvis brudd på regelverket kan foregå over lang tid uten å bli rettet, er ikke systemet forsvarlig.

Fylkesmannens undersøkelser

På spørsmål i RefLex om skoleeier sørger for at skolen endrer praksis hvis de vurderer at aktivitetsplikten ikke er oppfylt, svarer både skoleeier og rektor ja. Rektor viser til at i saker som er meldt inn til Fylkesmannen, er skolen i dialog med oppvekstsjefen for å se om tiltakene og handlingene er tilstrekkelige for å kunne oppfylle aktivitetsplikten. Dette bekrefter rektor i intervju. Rektor skriver at jobben med aktivitetsplaner, har vist at skolen bør utarbeide en brukermanual for de ulike skjemaene tilknyttet aktivitetsplikten. Skoleeier bekrefter dette i RefLex.

På spørsmål i RefLex om systemet er at slik at skoleeier iverksetter tiltak når aktivitetsplikten ikke er oppfylt, svarte skoleeier ja, men at det viser seg at det er behov for å følge skolen enda tettere opp i enkelte perioder.

Fylkesmannens vurdering

For å kunne endre praksis hvis kravene ikke er oppfylt, må skoleeier vite hva som er egnede rettetiltak. Dette innebærer at skoleeier må finne feil og årsak.

Fylkesmannen har ovenfor konkludert med at skoleeier ikke har et system som innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan skolen ivaretar aktivitetsplikten.

Skoleeiers oppfølging av skolens aktivitetsplikt baserer seg på enkeltsaker og dialog med rektor, og ikke en systematisk innhenting. Skoleeier har heller ikke vist til eksempler på saker der hun har oppdaget at praksis ikke er i tråd med regelverket, og sørget for at skolens praksis ble endret. Når det ikke er sannsynliggjort at disse oppgavene er ivaretatt, vil vi heller ikke kunne vurdere om skoleeier sørger for varig endringer når praksis ikke er i samsvar med regelverket. Fylkesmannen vurderer derfor at skoleeier ikke sørger for at skolen endrer praksis hvis det er nødvendig.

3.4 Om skoleeiers system som helhet er forsvarlig

Rettslige krav:

For å ha et forsvarlig system for å vurdere om skolen oppfyller kravene i regelverket, må skoleeier kjenne lovkravene godt, innhente informasjon til å vurdere om skolens praksis er innenfor regelverket og sørge for at skolen praksis endres hvis den er utenfor regelverket.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen har konkludert med at Nome kommune ikke innhenter tilstrekkelig informasjon om skolens praksis knyttet til aktivitetsplikten, ikke bruker innhentet informasjon om skolens praksis til å vurdere om skolen oppfyller aktivitetsplikten i opplæringsloven eller sørger for at skolen endrer praksis hvis det er nødvendig.

Lovkravet er ikke oppfylt.

4 Varsel om pålegg om retting

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder. Vi varsler følgende pålegg som er aktuelle å vedta etter utløpet av rettefristen i endelig tilsynsrapport, jf. opplæringsloven § 14-1, første ledd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er **1. juni 2020**. Skoleeier/skolen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at lovbruddene er rettet og en redegjørelse om hvordan lovbruddene er rettet.

Dersom forholdene ikke blir rettet innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker, jf. forvaltningsloven § 29.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Regelverksbrudd:

Fylkesmannen har avdekt følgende lovbrudd:

- Rektor sikrer ikke at alle som arbeider på skolen varsler henne dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor sikrer ikke at skoleeier blir varslet i alvorlige saker.
- Skolen undersøker i de fleste saker ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor sikrer ikke at berørte elever får uttale seg. Rektor sikrer ikke at saken blir undersøkt snarest. Disse delene av lovkravet er dermed ikke oppfylt.

- Skolen oppfyller plikten til å sette inn egnede tiltak. Skolen har ikke fremvist at alle elever får en mulighet til å bli hørt om innholdet i aktivitetsplanen. Denne delen av lovkravet er dermed ikke oppfylt.
- Skolen har ikke sikret at alle som jobber på skolen varsler rektor straks ved mistanke om, eller kjennskap til, at en annen på skolen krenker en eller flere elever. Skolen har ikke en kjent fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen vet når og hvordan de skal varsle direkte til skoleeier straks ved mistanke om, eller kjennskap til, at en i ledelsen krenker en eller flere elever.
- Rektor har ikke sikret at saken undersøkes straks i saker der ansatte krenker. Rektor har ikke dokumentert hvordan det er undersøkt.
- Skolen lager en skriftlig plan i saker der elever krenker elever, og foresatte får planen. Tid for gjennomføring mangler i mange planer. Skolen lager ikke en skriftlig plan når det skal settes inn tiltak i saker der en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. Rektor følger ikke tilstrekkelig opp det som er bestemt når det skal lages aktivitetsplaner.
- Skolen har oppfylt plikten til å informere om når saken kan meldes til Fylkesmannen. Skolen sikrer ikke at de følger opp og dokumenterer at tiltak gjennomføres slik de står i aktivitetsplanen, innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltak har virket og at tiltak tilpasses den enkelte saken.
- Fylkesmannen har konkludert med at Nome kommune ikke innhenter tilstrekkelig informasjon om skolenes praksis knyttet til aktivitetsplikten, ikke bruker innhentet informasjon om skolens praksis til å vurdere om skolen oppfyller aktivitetsplikten i opplæringsloven eller sørger for at skolen endrer praksis hvis det er nødvendig.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av fristen:

Tema 1:

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4.

Korreksjonspunkter:

Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- Sørger for at alle som arbeider på skolen varsler rektor
- Sikrer at skoleeier blir varslet i alvorlige saker
- Sikrer at skolen snarest undersøker saken
- Sørger for at berørte elever blir hørt og får uttale seg

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5.

Korreksjonspunkter:

Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- Sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen krenker en eller flere elever
- Sikrer en fremgangsmåte slik at alle som jobber på skolen vet at det skal varsles direkte til skoleeier ved mistanke om, eller kjennskap til, at en i ledelsen krenker en eller flere elever
- Sikrer at det dokumenteres hvordan saken er undersøkt der ansatte krenker

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-9.

Korreksjonspunkter:

Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- Sikrer at det lages en skriftlig plan for eleven der ansatte krenker
- Sikrer at det angis tid for gjennomføring av tiltak i alle aktivitetsplaner
- Sikrer at skolen evaluerer og tilpasser tiltak når det lages en aktivitetsplan, og at dette arbeidet blir fulgt opp

Tema 2:

Kommunen må sørge for å ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.

Korreksjonspunkter:

Kommunen må i den forbindelse se til at skoleeier:

- Skaffer seg informasjon om hvordan skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Skaffer seg informasjon om hvordan skolen oppfyller plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever
- Skaffer seg informasjon om hvordan skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
- Har et system for å fange opp hvordan elevene opplever at skolen ivaretar aktivitetsplikten
- Bruker innhentet informasjon til å vurdere om skolen sitt arbeid er i samsvar med regelverket
- Sørger for at skolen endrer praksis dersom det er nødvendig

Vedlegg

Utfylt egenvurderingsskjema i RefLex fra lærergrupper på 1. – 4. trinn, 5. – 7. trinn og 8. – 10. trinn og rektor vedrørende skolens aktivitetsplikt.

- Oversikt over skolens organisering
- Oversikt over skolens møtestruktur
- Oversikt over skolens personale
- Årshjul for Holla 10 - årige skole
- Mal for varsling
- Mal for Aktivitetsplan
- Møtereferat fra fellestid – temamøte om kartlegging knyttet til læringsmiljøarbeid
- To presentasjoner som omhandler «Et trygt og godt skolemiljø for alle elever på Holla 10-årige skole»
- Inspeksjonsplan for 1. – 7. trinn
- Inspeksjonsplan for ungdomstrinn
- Timeplanoppsett for lærerne
- Infoskriv til vikarer
- Informasjonshefte «Et trygt og godt skolemiljø for alle elever på Holla 10-årige skole»-TGS
- Resultat fra elevundersøkelsen skoleåret 2018 - 19
- Maler for elevsamtaler og utviklingssamtaler med elever og foreldre/foresatt
- Medlemmer i SIM (Skolens Innsatsteam mot Mobbing)
- Funksjoner 19 - 20
- Oversikt over aktivitetsplaner 2018 - 19
- Oversikt over antall varslinger skoleåret 2018 – 19
- Oversikt over antall varslinger høst 2019
- Varslinger på ansatte
- Dokumentasjon vedrørende seks saker utvalgt av Fylkesmannen, der skolen har laget en skriftlig plan etter aktivitetsplikten

Utfylt egenvurderingsskjema i RefLex fra rektor og skoleeier vedrørende skoleeiers ansvarlige system for å følge opp skolens aktivitetsplikt.

- System for kontroll ved Nomeskolen
- Tilstandsrapport grunnskolene i Nome kommune skoleåret 2017 - 18
- Mal for medarbeidersamtale mellom skoleeier og rektor
- Innhold og referat fra rektormøte 5. september 2019
- Innhold og referat fra rektormøte 2. oktober 2019

I tillegg har vi sett på:

- Informasjon på skolens hjemmesider
- Informasjon om kommunen på Wikipedia
- Tidligere rapport fra felles nasjonalt tilsyn om Elevenes psykososiale skolemiljø
- Data fra elevundersøkelsen skoleårene 2017 - 18 og 2018 - 19